

Bogusław Abramek

Okalew, gm. Ostrówek, woj.
sieradzkie. Stanowisko 3

Informator Archeologiczny : badania 19, 48-49

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kontynuowano badania geologiczne, stanowiące pierwszy etap prac nad odtworzeniem środowiska naturalnego. Wstępna analiza wykazała istnienie dwóch zagłębień starorzecznych. Ciągami płytkich sond uchwyciono rozciąganie się osady w kierunku południowym na znacznie większej przestrzeni niż przypuszczano pierwotnie. Fakt ten potwierdziły założone w tej partii stanowiska wykopy.

Badania będą kontynuowane.

MAJDAN NOWY, gm. Wojsławice
woj. chełmskie
Stanowisko 1

patrz
neolit

MAKOLICE, gm. Wola Krzysztoporska
woj. piotrkowskie
Stanowisko 3

patrz
okres halstański

NARKOWO, gm. Dobra
woj. wrocławskie
Stanowisko 9

patrz
neolit

NIECHMIROW-MAŁA WIEŚ, gm. Burzenia-Konopnica
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
w Sieradzu

Badania prowadziła mgr Anna Kufel-Dzierżowska przy współpracy mgr. Marka Urbańskiego i mgr. Andrzeja Wójcika. Finansował WKZ w Sieradzu. Trzynasty sezon badań. Cmentarzisko wielokulturowe i wielookresowe użytkowane od III okresu epoki brązu do III w. n. e.

Stanowisko położone jest na lewym brzegu Oleśnicy, w pobliżu jej ujścia do Warty, w lesie, na granicy gruntów wsi Niechmierz i Mała Wieś. Kontynuowano prace z lat ubiegłych. Przebadano 11 wykopów o łącznej powierzchni 5,5 ara. Odkryto 48 grobów ciałopalnych, w tym 29 kultury lużyckiej /3 z III okresu epoki brązu, 1 z IV okresu epoki brązu, 12 z V okresu epoki brązu, 10 ze starszego okresu halstańskiego, 1 z młodszego okresu halstańskiego, 2 groby były zniszczone i zawierały niewielką ilość niecharakterystycznych ułamków ceramiki/ oraz 17 grobów kultury przeworskiej /w tym 4 z późnego okresu lateńskiego i 13 z okresu rzymskiego/.

Wśród grobów kultury lużyckiej przeważały popielnicowe /23/. Jamy grobowe były nieczytelne. Groby z III okresu epoki brązu miały popielnice umieszczone dość głęboko, przykryte piaskiem, natomiast młodsze groby były płytsze, a popielnice w nich przykryto brukiem kamiennym. W 5 grobach stwierdzono pochówki dziecięce, w tym w grobie 709 /z okresu halstańskiego/ wystąpiły 3 pochówki. Do najbardziej interesujących należał grób 692. Na gł. 60 cm od powierzchni znajdowało się skupisko kości w żółtym piasku, mające w planie płaskim kształt zbliżony do prostokąta, o rogach ograniczonych kamieniami. Wśród kości natrafiono na kilka niezbyt charakterystycznych ułamków ceramiki.

Wśród grobów kultury przeworskiej przeważały jamowe /10/. Wypełnisko jam stanowił piasek o różnej intensywności zabarwienia - od smolisto czarnej w grobach z późnego okresu lateńskiego do lekko szarawej w najmłodszych grobach. Do najbardziej interesujących należał grób 684 /męski, popielnicowy/ zawierający pochówek wojownika. Spośród licznej ceramiki wyróżnia się trójżuchwe naczynie zdobione ornamentem rytym, min. silnie zgeometryzowanym, figuralnym. Poza tym znaleziono ułamki kilku mis i czarek oraz naczynia ze swastyką na dnie. Niektóre fragmenty ceramiki były zniekształcone w ogniu. Z innych przedmiotów wystąpiły: 2 groty włóczni, 2 noże, umbo, łmacz, fibula i sprzączka.

Badania będą kontynuowane.

OKALEW, gm. Ostrówek
woj. sieradzkie
Stanowisko 3

Muzeum Ziemi Wieluńskiej
w Wieluniu.

Badania prowadził mgr Bogusław Abramek. Finansował WKZ w Sieradzu. Piąty i ostatni sezon badań. Cmentarzisko kurhanowe kultury trzcinieckiej.

Badania prowadzono z przerwami od roku 1967. Całe cmentarzisko składa się łącznie z 18 kurhanów, z których ostatnie 4 przebadano w 1985 r.

Kurhan 13, mimo że usytuowany na terenie uprawianym rolniczo, zachował się w dobrym stanie. Średnica jego nasypu liczyła prawie 10 m, a wysokość ok. 60 cm. W kurhanie znajdowały się 2 wkopy. Większy wkop o wym. 220 x 150 cm znajdował się prawie w jego centrum, drugi natomiast przy skraju. Pod płaszczystym nasypem, a jednocześnie nieco poniżej poziomu pierwotnej próchnicy, zaobserwowano 3 prosto-

kątne, popielate zaciemnienie o zróżnicowanych rozmiarach, przypominające jamy grobowe spotykane wcześniej w innych kurhanach. Na powierzchni jednego z tych zaciemnień znajdowały się dwa kamienie. W wymienionych wkopach brakło śladów po rozłożonych kościach, a także materiału zabytkowego. Ostatnie stwierdzenie jest o tyle zaskakujące, że na powierzchni tego kurhanu znajdowano w czasie dawniejszych badań ułamki naczyń kultury trzcinieckiej. W kłopotliwej sytuacji trzeba przyjąć, że albo mamy do czynienia z kurhanem wyrobionym /gdzie jest to niewątpliwie sztuczny nasyp/, albo też z pochówkiem symbolicznym.

Kurhan 14 został w 3/4 zniszczony przez drogę i częściowo rozorany. W zachowanej partii płaszczystego nasypu znaleziono jedynie kilkanaście ułamków naczyń, potwierdzających przynależność tego kurhanu do kultury trzcinieckiej. Właściwy pochówek przypuszczalnie został zniszczony przez drogę. Dwa ostatnie kurhany zostały całkowicie zniwelowane i rozorane. Z uzyskanych informacji wynikało, że posiadały one niegdyś kamienne kręgi, stwierdzone także w innych kurhanach.

W miejscu usytuowania kurhanów 15-16, naniesionych na plan ogólny cmentarzyska w roku 1968, znaleziono jedynie drobne ułamki naczyń kultury trzcinieckiej, ale nie natrafiono na ślady jam grobowych. Być może głęboka orka spowodowała ich zniszczenie.

Badania zostały zakończone.

OLCHOWO, gm. Zagórz
woj. konińskie
Stanowisko 13

Muzeum Okręgowe
w Konińcu

Badania prowadził mgr Krzysztof Gorczyca, Finansowało Muzeum Okręgowe w Konińcu. Pierwszy sezon badań, Osada kultury przedlużyckiej, osada kultury lużyckiej.

Stanowisko położone jest na płaszczystym wyniesieniu w dolinie Warty na południe od Czarnej Strugi i zachód od osady Mały Las. Badania miały charakter ratunkowy ze względu na wybieranie piasku na sypianie wałów przeciwpowodziowych.

Założono 3 wykopy sondazowe o łącznej powierzchni 50 m². Zarejestrowano 11 obiektów, głównie o charakterze dołków postępowych.

Uzyskany materiał w przewadze zaliczyć należy do kultury przedlużyckiej z domieszką cech kultury trzcinieckiej. Materiał kultury lużyckiej wystąpił w górnych warstwach w niewielkiej ilości.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Konińcu.

Badania zakończono.

PACANOWICE, gm. Pleszew
woj. kaliskie
Stanowisko 6

Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej
w Kaliszu

Badania prowadził mgr Jerzy Aleksander Splitt przy współudziale Krystyny Dobak-Splitt. Finansował WKZ w Kaliszu. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne ludności kultury lużyckiej z V okresu epoki brązu.

Stanowisko położone jest po obu stronach polnej drogi prowadzącej z Sulęcina do Fardelaka, w odległości ok. 300 m na północny wschód od ostatnich /wschodnich/ zabudowań wsi Pacanowice. Znajduje się ono na niewielkim, łagodnym wzniesieniu wykorzystywanym częściowo jako zwirownia /dwa niewielkie wybierzyska piasku umieszczone po obu stronach wspomnianej drogi polnej/. Stanowisko to zagrożone było także głęboką orką, która spowodowała zniszczenie i rozwiórczenie partii stropowych wielu obiektów. W czasie 3 sezonów badań przekazano i zabezpieczono strefy najbardziej narażone na zniszczenie.

Przebadano obazar o łącznej powierzchni ok. 300 m², odsłaniając 18 obiektów grobowych - popielnicowych, wśród których 6 było w znacznym stopniu zniszczonych. Jeden z odkrytych grobów obasypany był resztkami stosu. Interesujący charakter posiadał także obiekt grobowy oznaczony numerem 13/85 /82/, który stanowił popielnicę zawierającą przepalone kości ludzkie, cztery naczynia-przystawki i płytę naczynie /dużych rozmiarów/, beczułkowatego kształtu, złożone na bok /w kawałkach/ w kilku warstwach. Na wierzchu fragmentów ceramicznych pochodzących od tego naczynia znajdował się niewielki pięcioboczny kamień będący prawdopodobnie półkulką z kamienia toporka [?].

Większość odkrytych grobów wyposażona była w naczynia-przystawki, których ilość wahała się od 3 do 5. Tylko 3 obiekty wyposażone były w przystawek, przy czym jeden z nich stanowił popielnicę przykrytą misą odwróconą do góry dnem.

W 5 odsłoniętych grobach, w skład wyposażenia - poza naczyniami-przystawkami - wchodziły także wywory brązowe: skróty spiralne lub ich fragmenty /groby nr 3/85, 6/85 i 14/85/, kółko wykonane z ciemnego drutu /grób nr 15/85/ oraz fragmenty okucia z cienkiej blachy posiadającego zagłębienie do spodu brzozi /grób nr 5/85/. Wszystkie przedmioty wykopane z brązu znajdowały się wewnątrz popielnic, wśród przepalonych kości ludzkich.